RENCANA PELAKSANAAN PEMBELAJARAN (RPP)
(SIMULASI MENGAJAR GURU PENGGERAK)

Nama Sekolah : SMP N 1 Pasirjambu
Mata Pelajaran : Bahasa Sunda
Kelas/Semester : VIII /1
KD/ Materi Pokok/ : 3.3, 4.3/ "SISINDIRAN"
Alokasi Waktu : 10 menit

1. Tujuan Pembelajaran

Dengan menggunakan Model Pembelajaran JIGSAW, diharapkan peserta didik dapat mengidentifikasi sisindiran berdasarkan bentuknya dan memiliki sikap mandiri, bekerjasama, sopan dan santun, serta selalu bersyukur kepada Allah SWT.

2. Langkah-langkah Pembelajaran

Pendahuluan	**(2 menit)** - Memberi salam, berdoa - Guru mengecek kehadiran peserta didik - Motivasi (KPD) - Guru menyampaikan Tujuan Pembelajaran - Guru menyampaikan garis besar cakupan materi dan langkah pembelajaran - Peserta didik diberikan stimulus untuk dapat menjawab pertanyaan tentang materi "sisindiran"
Kegiatan Inti	**(6 Menit)** - Peserta didik dibagi dalam kelompok kecil yang berjumlah 4-5 orang; - Peserta didik menerima lembaran materi yang berbeda tentang "sisindiran"; - Peserta didik membaca materi "sisindiran" sesuai bagiannya (PaRaWan: "Paparikan, Rarakitan, Wawangsalan"); - Peserta didik berkumpul dalam sebuah kelompok besar (tim ahli) dengan peserta didik di kelompok lain, yang mendapatkan materi sama; - Peserta didik berdiskusi dalam kelompok (tim ahli), tentang materi yang diterima; - Peserta didik membuat rangkuman hasil diskusi; - Peserta didik kembali ke kelompok awal, dan menyampaikan hasil diskusi secara bergantian dalam kelompok. - Peserta didik menjawab pertanyaan yang disampaikan oleh guru di awal pembelajaran, dengan cara menuliskannya di buku tugas.
Penutup	**(2 menit)** - Guru bersama peserta didik merefleksikan pembelajaran - Guru menegaskan pembelajaran - Guru menyampaikan rencana pembelajaran lanjutan - Guru menutup pembelajaran dengan salam.

3. Penilaian

a. Aspek Sikap : Observasi saat proses pembelajaran
b. Aspek Pengetahuan : Penugasan, Uji Kompetensi
c. Aspek Keterampilan : Unjuk Kerja, Praktik

4. Lampiran

- Lembar Materi Sisindiran
- Instrument Penilaian

Mengetahui:
Kepala SMPN 1 Pasirjambu,

Drs. Nandang Komara, M.M.Pd.
NIP. 196306151988031014

Pasirjambu, Januari 2022
Guru Mata Pelajaran,

Dudi Rudiana Setiawijaya, S.Pd.
NIP. 198012172009021002

LAMPIRAN-LAMPIRAN

1. RPP real
2. Lembar Materi Sisindiran
3. Tes Formatif
4. Lembar Penilaian Sikap
5. Lembar Penilaian Keterampilan
6. Soal Uji Kompetensi

1. RPP real

RENCANA PELAKSANAAN PEMBELAJARAN (RPP)

Nama Sekolah : SMP N 1 Pasirjambu
Mata Pelajaran : Bahasa Sunda
Kelas/Semester : VIII /1
Materi Pokok/Topik : “SISINDIRAN”
Alokasi Waktu : 6 x 40 menit (3 x pertemuan)

A. Kompetensi Inti

3. Memahami pengetahuan (faktual, konseptual, dan prosedural) berdasarkan rasa ingin tahunya tentang ilmu pengetahuan, teknologi, seni, budaya terkait fenomena dan kejadian tampak mata
4. Mencoba, mengolah, dan menyaji dalam ranah konkret (menggunakan, mengurai, merangkai, memodifikasi, dan membuat) dan ranah abstrak (menulis, membaca, menghitung, menggambar, dan mengarang) sesuai dengan yang dipelajari di sekolah dan sumber lain yang sama dalam sudut pandang/teori.

B. Kompetensi Dasar

3.3 Memahami dan mengidentifikasi bentuk, struktur teks, aspek kebahasaan, dan fungsi sosial puisi *sisindiran*.

4.3 Mengekspresikan *sisindiran* dalam bentuk tulisan dan lisan (misalnya melalui poster, *meme*, atau tempas sindir) dengan memperhatikan struktur, ekspresi, dan lentong kalimat.

1. Tujuan Pembelajaran:

1) Siswa dapat mengidentifikasi *sisindiran* berdasarkan bentuknya.
2) Siswa dapat menulis *sisindiran* dalam berbagai media (poster, meme, dll.) dengan kreatif.
3) Siswa dapat memperagakan *sisindiran* dalam sebuah tempas sindir dengan memperhatikan struktur, ekspresi, dan lentong kalimat.

2. Indikator Hasil Pembelajaran

Setelah kegiatan pembelajaran, siswa dapat:
1) Membedakan sisindiran berdasarkan bentuknya
2) Menulis sisindiran dengan kreatif
3) Meragakan tempas sindir

3. Materi Pembelajaran

Materi : “SISINDIRAN”
<u>Fakta</u> : Lembar Teks “Sisindiran”
<u>Konsep</u> : “Sisindiran, nyaéta karya sastra wangun ugeran/puisi anu dibalibirkeun sarta diwangun ku cangkang jeung eusi.
<u>Prinsip</u> : “engangna matok”.
<u>Prosedur</u> :
1) Wangun Sisindiran
   a. Paparikan
   b. Rarakitan
   c. Wawangsalan
2) Eusi/maksud Sisindiran
3) Ciri-ciri Sisindiran

4. Model Pembelajaran

Model pembelajaran yang digunakan adalah ***Jigsaw***

5. Langkah-langkah Pembelajaran

Pertemuan Pertama

1) Peserta didik dibagi dalam kelompok kecil yang berjumlah 4-5 orang;
2) Peserta didik menerima lembaran materi dan contoh “sisindiran” yang berbeda sesuai bentuknya;
3) Peserta didik membaca materi “sisindiran” sesuai bagiannya (PaRaWan: “Paparikan, Rarakitan, Wawangsalan”);
4) Peserta didik berkumpul dalam sebuah kelompok besar (tim ahli) dengan peserta didik di kelompok lain, yang mendapatkan materi sama;

5) Peserta didik berdiskusi dalam kelompok (tim ahli), tentang materi yang diterima;
6) Peserta didik kembali ke kelompok awal, dan menyampaikan hasil diskusi secara bergantian dalam kelompok.

Pertemuan Kedua
1) Peserta didik berkumpul dalam kelompok awal;
2) Peserta didik secara kelompok membuat sisindiran dalam bentuk poster;
3) Peserta didik menampilkan hasil kerja kelompoknya di depan kelompok lain;
4) Peserta didik menanggapi hasil kerja kelompok yang tampil.

Pertemuan Ketiga
1) Peserta didik berkumpul dalam kelompok awal;
2) Peserta didik secara kelompok membuat sisindiran dalam waktu 30 menit;
3) Peserta didik menampilkan *tempas sindir* antar kelompok;
4) Peserta didik menanggapi peragaan *tempas sindir*.

6. Sumber Pembelajaran
- Buku Pangdeudeul Mustika Basa Kelas 8
- Buku Pangdeudeul Rancagé Diajar Basa Sunda Kelas 8
- Peperenian
- Internet

7. Penilaian

Aspek Sikap
a. Teknik Penilaian : Observasi
b. Bentuk Instrumen : Lembar Observasi
c. Instrumen dan Pedoman Penskoran :

No.	Nama Siswa	Sikap yang Diamati			Nilai Sikap
		Sopan Santun	Aktif	Tanggung Jawab	

Skor tiap kolom adalah 1 – 4

Nilai Sikap (NS) = $\frac{\text{Nilai diperoleh}}{\text{Nilai Max (12)}} \times 100$

Ket: 86 - 100 = Baik,
70 - 85 = Cukup,
50 - 69 = Kurang

Aspek Pengetahuan
a. Teknik Penilaian : Tes Tertulis
b. Bentuk Instrumen : Soal PG dan Uraian
c. Instrumen dan Pedomanan penskoran : Terlampir

Aspek Keterampilan
a. Teknik Penilaian : Unjuk Kerja
b. Bentuk Instrumen : Lembar Kerja
c. Instrumen dan Pedomanan penskoran : Terlampir

Mengetahui:
Kepala SMPN 1 Pasirjambu,

Drs. Nandang Komara, M.M.Pd.
NIP. 196306151988031014

Pasirjambu,
Guru Mata Pelajaran,

Dudi Rudiana Setiawijaya, S.Pd.
NIP. 198012172009021002

2. Lembar Materi Sisindiran

A

SISINDIRAN

Sisindiran téh asalna tina kecap ***sindir***, hartina omongan atawa caritaan anu dibalibirkeun, henteu togmol. Dina sisindiran, eusi atawa maksud anu dikedalkeun téh dibungkus ku cangkangna.

Ditilik tina wangun jeung cara ngébréhkeunana, sisindiran téh bisa dipasing-pasing jadi tilu bagian, nya éta: **a. Paparikan, b. Rarakitan, c. Wawangsalan**

a. PAPARIKAN

Paparikan asalna tina kecap *parek,* hartina deukeut. Nu dimaksud deukeut téh nya éta sora vokal dina unggal tungtung padalisan (jajaran). Paparikan diwangun ku opat padalisan, biasana sora tungtung padalisan kahiji sarua jeung padalisan katilu, kitu ogé tungtung padalisan kadua sarua jeung sora tungtung padalisan kaopat. Unggal padalisan (jajaran) diwangun ku 8 (dalapan) engang. Upama nilik kana eusina, paparikan téh bisa dipasing-pasing jadi tilu golongan, nya éta : **paparikan silihasih, paparikan piwuruk, jeung paparikan sésébréd (banyol)**.

Sangkan leuwih jéntré, ténan conto-contona ieu di handap :

1) Paparikan silihasih

Cau ambon dikorangan

Kanyéré kapipir-pipir

Lalaki ambon sorangan

Awéwé teu mikir-mikir

2) Paparikan Piwuruk

Tangkal entéh jeung angsana

Entéhna meni ngajajar

Lapor téh saé angkana

Éta téh hasil diajar

3) Paparikan Sésébréd (banyol)

Cau naon cau naon

Cau kulutuk di juru

Bau naon bau naon

Bau hitut nu di juru

B

SISINDIRAN

Sisindiran téh asalna tina kecap ***sindir***, hartina omongan atawa caritaan anu dibalibirkeun, henteu togmol. Dina sisindiran, eusi atawa maksud anu dikedalkeun téh dibungkus ku cangkangna.

Ditilik tina wangun jeung cara ngébréhkeunana, sisindiran téh bisa dipasing-pasing jadi tilu bagian, nya éta: **a. Paparikan, b. Rarakitan, c. Wawangsalan**

b. RARAKITAN

Rarakitan méh sarimbag jeung Paparikan. Bédana téh ari rarakitan mah kecap di awal baris/padalisan kahiji kudu sarua/papak jeung padalisan katilu, kitu ogé kecap awal di padalisan kadua kudu sarua jeung padalisan kaopat. Ari ugeran anu séjénna mah sarua waé.

Ditilik tina eusi jeung cara ngébréhkeunana, rarakitan ogé bisa dibagi jadi tilu golongan, nya éta : **rarakitan silihasih, rarakitan piwuruk, jeung rarakitan sésébréd** (banyol).

Sangkan leuwih jéntré, titénan conto-contona ieu di handap :

1) Rarakitan Silih Asih

Mun teu tulus ka paseukna

Ka pancirna ogé hadé

Mun teu tulus ka lanceukna

Ka adina ogé hadé

2) Rarakitan Piwuruk

Lamun urang ka Cikolé

Moal hésé tumpak kahar

Lamun urang boga gawé

Moal hésé barang dahar

3) Rarakitan Sésébréd (banyol)

Majar manéh cengkéh konéng

Kulit peuteuy dina nyiru

Majar manéh lengkéh konéng

Kulit beuteung mani nambru

C

SISINDIRAN

Sisindiran téh asalna tina kecap ***sindir***, hartina omongan atawa caritaan anu dibalibirkeun, henteu togmol. Dina sisindiran, eusi atawa maksud anu dikedalkeun téh dibungkus ku cangkangna.

Ditilik tina wangun jeung cara ngébréhkeunana, sisindiran téh bisa dipasing-pasing jadi tilu bagian, nya éta: **a. Paparikan, b. Rarakitan, c. Wawangsalan**

c. WAWANGSALAN

Wawangsalan téh diwangun ku dua padalisan. Padalisan kahiji mangrupa cangkang, padalisan kadua eusina. Unggal padalisan diwangun ku dalapan engang.

Pakaitna cangkang jeung eusi ku ayana wangsal anu murwakanti jeung kecap konci anu jadi inti dina padalisan eusi.

Ngarah leuwih jéntré, pék baca ieu wawangsalan di handap !

Wisata di Pasirjambu

Ngangon embé mah ka tegal

(wangsalna: Palalangon)

Gedong ngambang tengah laut

Ulah **kapal**ang ngabéla

(wangsalna: kapal laut)

3. Tes Formatif

Pék titénan ieu tilu conto sisindiran!
Tangtukeun bentuk atawa wangunna jeung tuliskeun alesanana!

1

Olah raga maké alat
Kapinis macok mantéga
: Ténis méja

2

Japati eunteup na pager,
Kang Galuh saé ngolona.
Sing tarapti maké masker,
Sangkan jauh ti corona.

3

Lamun urang ka cikolé,
moal hésé tumpak kahar.
Lamun urang boga gawé,
moal hésé barangdahar.

4. Lembar Penilaian Sikap

LEMBAR OBSERVASI

MATERI : SISINDIRAN

No.	NAMA	Sikap yang Diamati			Nilai Sikap
		Sopan Santun	Aktif	Tanggung Jawab	
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					
32					
33					
34					
35					

Pasirjambu,
Guru Mata Pelajaran,

Dudi Rudiana Setiawijaya, S.Pd.
NIP. 198012172009021002

5. Lembar Penilaian Keterampilan

LEMBAR KERJA

1. Tulis hiji conto sisindiran dina wangun poster!
2. Jieun sisindiran dumasar wangunna, dina waktu 30 menit!
3. Baca sisindiran anu geus dijieun ku kelompok sacara bagilir kalawan tehnik témpas sindir jeung kelompok nu lian!

KELOMPOK :		
POSTER SISINDIRAN		
JELAS	SAIMBANG	AKSARA
1 - 4	1 - 4	1 - 4

TÉMPAS SINDIR				
No	**NAMA**	**Sora**	**Éjahan**	**Lentong**
		1 - 4	**1 - 4**	**1 - 4**

6. Soal Uji Kompetensi

UJI KOMPETENSI
Materi *Sisindiran*
Kelas VIII

Bacaan keur soal no 1-3

Poé Saptu poé Kemis
Salasa heuleut-heuleutan
Saha itu muril kumis
Leumpangna eundeuk-endeukan

1. Wangun tina sisindiran di luhur nyaéta....
   a. wawangsalan b. rarakitan c. paparikan d. pantun
2. Jumlah padalisan sisindiran di luhur aya....
   a. 1 b. 2 c. 3 d. 4
3. Lamun ditengetan eusina, sisindiran di luhur téh ngagambarkeun...
   a. silih asih b. banyol c. papatah d. piwuruk
4. Dumasar wangunna, sisindiran dibagi jadi tilu, nyaéta....
   a. pantun, paparikan, rarakitan
   b. paparikan, rarakitan, wawancara
   c. paparikan, rarakitan, wawacan
   d. paparikan, rarakitan, wawangsalan
5. *Cau ambon dikorangan*
   Kanyéré kapipir-pipir
   . . . .
   . . . .
   Eusi anu merenah keur ieu sisindiran, nyaéta....
   a. *Si Ambon meuli koran*
   Sapu nyéré aya di pipir
   b. *Lalaki ambon sorangan*
   Awéwé teu mikir-mikir
   c. *Awéwé teu mikir-mikir*
   Lalaki ambon sorangan
   d. *Cau ambon nu sorangan*
   Awéwé teu mikir-mikir
6. *Tangkal entéh jeung angsana*
   Entéhna mani ngajajar
   Rapot téh saé angkana
   Éta téh hasil diajar
   Mun ditilik tina eusina, ieu sisindiran téh ngébréhkeun ....
   a. silih asih b. sésébréd c. piwuruk d. banyol
7. *Lamun hayang nyieun pager*
   Kudu daek mawa paku
   Lamun hayang ...
   Kudu daék maca buku
   Kecap/frasa anu merenah pikeun ngeusian padalisan katilu nyaéta....
   a. helikopter b. jadi pinter c. dahar ager d. boga pager
8. Ieu di handap ciri-ciri wawangsalan, iwal....
   a. diwangun ku dua padalisan
   b. aya wangsal nu kudu ditebak
   c. wawangsalan sarua jeung paparikan
   d. unggal padalisan diwangun ku dalapan engang
9. *Kendang gedé pakauman*
   Dag-dig-dug rasaning ati
   Eusi/tebakan tina wawangsalan di luhur nya eta....
   a. bedug b. dogdog c. kendang d. terebang
10. *Situ bendung Purwakarta*
    Caina teu daek tuhur
    Eusi tina wawangsalan di luhur nya eta....
    a. Cirata b. Saguling c. Jati Gedé d. Jati Luhur

I. Soal Uraian

1. Jieun hiji wawangsalan, anu eusi/wangsalna ***buku***!
2. Jieun padalisan cangkang, tina padalisan eusi paparikan di handap!
   ....
   ....
   Ciri budak anu bageur
   Sok tumut kana piwuruk